

Nr 21.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1939 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till tuberkulosförordning m. m.

Genom en den 16 december 1938 dagtecknad proposition, nr 20, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till tuberkulosförordning samt lag om ändrad lydelse av 34 § epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443).

Beträffande de skäl, som ligga till grund för de genom propositionen framlagda förslagen, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I propositionen har å sid. 8—10 lämnats en redogörelse för de sjukvårdande och förebyggande åtgärder, som vidtagits på ifrågavarande område. Utskottet tillåter sig att hänvisa till denna redogörelse.

I kampen mot tuberkulosen hava även lagstiftningsåtgärder vidtagits. Enligt *lagen den 4 september 1914 (nr 200) angående vissa åtgärder mot utbredning av lungsot* förstås med lungsot strup- och lungtuberkulos (1 §). Finner läkare, att av honom vårdad lungsiktig person lever under förhållanden, som för omgivningen medföra påtaglig smittfara, skall läkaren anmäla detta hos hälsovårdsnämnden och därvid tillika anvisa åtgärder till förekommande av smittöverföring. Nämnden samt — om dess bemödanden skulle bliva resultatlösa — länsstyrelsen hava därefter att söka vidtaga dylika åtgärder (2 §). I mejerirörelse eller sådan mjölkförsäljningsrörelse, som bedrivs från s. k. mjölkmagasin eller därmed jämförlig handelslokal, må icke sysselsättas annan än den, som hos hälsovårdsnämnden med läkarbetyg, ej äldre än ett år före påbörjandet av sådan sysselsättning, styrkt sig icke vara behäftad med smittsam lungsot. Förekommer beträffande person, som är sysselsatt i annan mjölkförsäljningsrörelse än nyss sagts, skälig anledning antaga, att han är behäftad med smittsam lungsot, vare han skyldig att efter anmodan av nämnden på kommunens bekostnad undergå läkarundersökning. Nämnden äger ock påfordra förnyad läkarundersökning på kommunens bekostnad av person, som, på sätt förut angivits, styrkt sig icke vara behäftad med smittsam lungsot men beträffande vilken skäl finnes antaga, att han sedermera blivit lidande av sådan sjukdom (3 §). Kvinna, som lider av lungsot, må icke anställas såsom amma eller barnsköterska (4 §). Gång- och sängkläder, som lungsiktig person begagnat på sådant sätt, att de kunna

antagas överföra smitta, må icke lämnas till annan för begagnade, innan de underkastats rening eller desinfektion (5 §). Då lungsiktig person avlidit, skall den läkare, som vårdat den sjuke, anmäla dödsfallet hos hälsovårdsnämnden. Har pastor i död- och begravningsboken antecknat lungsot såsom dödsorsak utan att av läkare utfärdat dödsbevis varit företett, skall pastorn hos nämnden göra anmälan om dödsfallet jämte dödsorsaken (6 §). När hälsovårdsnämnden genom anmälan eller eljest fått kännedom om, att lungsiktig person avlidit, skall nämnden ombesörja erforderlig rening eller desinfektion av den avlidnes bostad jämte gång- och sängkläder samt andra av honom brukade persedlar (7 §). Lagen innehåller därjämte vissa tillämpnings- och straffbestämmelser (8—12 §§).

Även vissa andra författningar innehålla bestämmelser som, ehuru av vidare innebörd, kunna vara av värde vid tuberkulosens bekämpande. Detta gäller beträffande åtskilliga bestämmelser i *hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566)*. Här må endast erinras om de möjligheter, som enligt 12 § 2 mom. och 47 § 2 mom. erbjudas hälsovårdsnämnden dels att låta läkare undersöka person, vilken sysslar med beredning av födoämne eller dryckesvara för försäljning, eller hanterar kött, charkuterivaror, färsk fisk, mjölk, mejeriprodukter, bröd eller konditorivaror, som avses till försäljning, och vilken misstänkes vara behäftad med sjukdom eller smitta, varav menlig inverkan på den av honom bearbetade eller hanterade varans beskaffenhet kan uppstå, dels ock att, därest vid läkarundersökningen misstanken finnes grundad, förbjuda den sjukes eller smittförändes deltagande i eller användande till arbetet i fråga. *Mejeristadgan den 22 maj 1936 (nr 174)* innehåller i 11 § bestämmelser om att den, som anställes vid mejeri, skall genom läkarintyg, vilket icke är äldre än trettio dagar, styrka sig vara fri från sjukdom och smitta, som genom mjölk, grädde eller mejeriprodukter kan överföras å människor, att personalen vid mejeri minst en gång vart annat år skall undergå läkarundersökning till uttrönande av, huruvida sådan sjukdom eller smitta förefinnes, samt att föreståndare för mejeri skall, så snart han fått kännedom om eller anledning misstänka att vid mejeriet anställd person är behäftad med sjukdom eller smitta, som förut sagts, eller erhållit vetskap om att vid mejeriet anställd person sammanbor med någon, som är eller misstänkes vara behäftad med sådan sjukdom eller smitta, därom underderrätta hälsovårdsnämnden. I *förordningen den 21 juni 1937 (nr 737) med vissa bestämmelser rörande till människoföda avsedd mjölk och grädde m m.*, vilken förordning träder i kraft den 1 juli 1939, stadgas bland annat, att inom område i stad eller å landet, där hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad gälla, till människoföda avsedd mjölk och grädde ej må försäljas eller utbjudas, med mindre varan undergått värmebehandling (pastörisering) eller hälsovårdsnämnden lämnat medgivande till varans försäljning. Sådant medgivande må icke lämnas med mindre styrkts, att de hygieniska förhållandena vid varans framställande äro tillfredsställande. Konungen äger i vissa fall förordna om utsträckning av eller inskränkning i förordningens tillämpningsområde. Åtskilliga *författningar rörande under-*

visningsväsendet upptaga bland kompetensvillkoren för erhållande av vissa lärarbefattningar, att sökande till sådan befattning skall genom läkarbetyg styrka sig vara fri från sjukdom och lyte, som göra honom olämplig för lärarkallet, samt innehålla därjämte bestämmelser till förhindrande av smittspridning genom lärjungar. I *reglementet för barnmorskor den 21 november 1919 (nr 798)* stadgas i § 17 skyldighet för barnmorska att iakttaga synnerlig omsorg till förekommande av fara för barnaföderska av smittsam sjukdom. Är anledning antaga, att barnmorskan genom sin tjänstutövning kan fortsprida sådan sjukdom, skall hon söka föranstalta, att annan barnmorska under tiden övertager hennes praktik. Finnes ingen att tillgå, åligger det henne att, innan hon lägger hand vid barnaföderskas förlossning eller vård, iakttaga yttersta försiktighet. Slutligen må i detta sammanhang erinras om vissa bestämmelser i *barnavårdslagen den 6 juni 1924 (nr 361)*. Enligt 22 § har barnavårdsnämnden att vidtaga vissa åtgärder beträffande, bland andra, barn under sexton år, som i föräldrahemmet utsättes för fara till liv eller hälsa. Nämnden skall vidare, jämlikt 52 §, noggrant tillse, att fosterbarn komma i åtnjutande av tillfredsställande vård och uppfostran, och äger nämnden jämväl härutinnan att, med stöd av 53—59 §§, vidtaga vissa åtgärder.

Svenska nationalföreningen mot tuberkulos överlämnade den 12 april 1929 till chefen för socialdepartementet en genom föreningens försorg utarbetad utredning angående fortsatta åtgärder till tuberkulosens bekämpande. I utredningen förordades, bland annat, införandet av allmän, lagstadgad anmälningsplikt beträffande av läkare iakttagna fall av tuberkulos ävensom en allmän revision av lungsotslagen. Över utredningen avgav *medicinalstyrelsen* yttrande den 23 juni 1934, sedan styrelsen i ärendet hört åtskilliga tjänsteläkare, läkarsammanslutningar och representanter för tuberkulosvården i landet, varjämte styrelsen i skrivelse den 28 juni 1935 förklarade sig vara övertygad om behovet av en omarbetning av lungsotslagen samt angav de huvudsakspunkter, som enligt styrelsens mening borde tillämpas vid en dylik omarbetning. Härefter anmodades styrelsen den 14 december 1935 att inkomma med förnyat yttrande och förslag i ärendet. I anledning härav utarbetades inom styrelsen ett utkast till nya bestämmelser i ämnet, samt inhämtades över utkastet yttranden från vissa läkarsammanslutningar.

Medicinalstyrelsen har sedermera, till fullgörande av sitt uppdrag, med skrivelse den 16 juni 1937 överlämnat förslag till lag angående vissa åtgärder mot utbredning av tuberkulos (tuberkuloslag). Förslaget har såsom bilaga A fogats till statsrådsprotokollet i det nu föreliggande ärendet. Efter det yttranden över medicinalstyrelsens förslag avgivits av ett stort antal myndigheter och sammanslutningar (närmare angivna å sid. 16 i propositionen), har medicinalstyrelsen med skrivelser den 24 februari och den 1 mars 1938 inkommit med viss ytterligare utredning i ämnet.

Medicinalstyrelsens förslag har sedermera med ledning av de däröver avgivna yttrandena och den ytterligare utredningen blivit föremål för överar-

betning inom socialdepartementet, vilken överarbetning lett till upprättandet av nu framlagda förslag till tuberkulosförordning och till lag om ändrad lydelse av 34 § epidemilagen.

Vid redogörelsen för de nu till behandling föreliggande förslagen kommer utskottet att följa den indelning av ämnet, som iakttagits i propositionen.

A. Behovet av skärpt lagstiftning.

I propositionen har å sid. 17—21 lämnats en redogörelse för vad medicinalstyrelsens förslag och de däröver avgivna yttrandena i detta hänseende innehålla.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har i propositionen (sid. 21—22) anfört:

De senaste decenniernas arbete för tuberkulosens bekämpande måste sägas hava lett till ett mycket gott resultat. Dödlighetssiffran, som åren 1911—1915 var i medeltal 1.94 ‰, har sedan dess oavbrutet sjunkit, till i medeltal 1.48 ‰ åren 1921—1925, i medeltal 1.08 ‰ åren 1931—1935, 0.92 ‰ år 1936 och 0.86 ‰ år 1937. Ehuru någon tillförlitlig statistik därom icke kan förebibring, är det all anledning antaga, att under samma tid även sjukligheten i tuberkulos avsevärt nedgått, om än troligen icke i samma grad som dödligheten. Denna glädjande utveckling måste säkerligen främst tillskrivas, förutom en genomgående höjning av levnadsstandarden och den allmänna hygien, ett oavbrutet arbete för utbyggnad av sjukvårdsanstalterna och dispensärorganisationen. Då detta arbete alltjämt pågår, bör man alltså kunna hoppas på ytterligare framgång i kampen mot denna vår folkfiende. Att resultat härutinnan ännu stå att vinna framgår redan av det faktum, att dödlighetssiffran i vårt land fortfarande är avsevärt högre än i vissa andra länder.

Medicinalstyrelsen har nu föreslagit, att i denna kamp även måtte tillgripas skärpta lagstiftningsåtgärder. Om man än, såsom nyss antytts, måste erkänna, att i antituberkulosarbetet tyngdpunkten bör förläggas till de sjukvårdande åtgärderna och dispensärverksamheten, utesluter detta enligt min mening icke, att man också genom en effektivare lagstiftning bör söka främja detta arbete. I all synnerhet gäller vad nu sagts, därest en sådan lagstiftning, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, i vissa hänseenden skulle innebära ett direkt stöd åt dispensärverksamheten. Emellertid bör man vid övervägandet av skärpta lagbestämmelser på detta område hålla klart för sig, att vårt land ingalunda befinner sig i en nödsituation, vilken berättigar till långt gående tvångsåtgärder mot den ganska betydande del av vår befolkning, som de tuberkulossjuka, trots alla framsteg, ännu fortfarande utgöra. Ehuru jag sålunda icke vill avvisa tanken på en reform av antituberkuloslagstiftningen, finner jag dock de erinringar i vissa hänseenden berättigade, vilka i nyss återgivna yttranden riktats mot medicinalstyrelsens förslag. Vid den nu följande behandlingen av huvudpunkterna i förslaget kommer jag därför att förorda åtskilliga modifikationer i detsamma.

B. Anmälningsskyldighet.

I 2 § *epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443)* stadgas en vidsträckt skyldighet att till hälsovårdsmyndighet anmäla sjukdomsfall, varå nämnda lag äger tillämpning. Däremot stadgas i *1914 års lungsotslag* anmälningsskyldighet endast för det fall, att läkare finner av honom vårdad lungsiktig person leva under förhållanden, vilka för den sjukes omgivning medföra påtaglig fara för smitta. Sistnämnda stadgande torde icke hava tillämpats i någon större utsträckning.

I en vid *1928 års riksdag* väckt motion (II: 312) hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående obligatorisk anmälningsskyldighet vid konstaterad lungtuberkulos och framläggande för riksdagen av de förslag, som av utredningen kunde föranledas.

Andra kammarens andra tillfälliga utskott framhöll i sitt med anledning av motionen avgivna utlåtande nr 1, att utskottet i likhet med motionären ansåge, att anmälningsskyldighet vid fall av lungtuberkulos skulle utgöra ett värdefullt hjälpmedel i kampen mot denna sjukdom. Med hänsyn till att frågan var föremål för sakkunnig utredning av en av nationalföreningen mot tuberkulos tillsatt kommitté hemställde utskottet, att motionen icke måtte föranleda någon andra kammarens åtgärd. — Kammaren biföll vad utskottet sålunda hemställt.

Medicinalstyrelsen har föreslagit, att en mera vidsträckt anmälningsskyldighet än den nu föreskrivna skulle införas. Beträffande de skäl, som medicinalstyrelsen anfört till stöd för sitt förslag i detta hänseende, och rörande innehållet i yttrandena däröver får utskottet hänvisa till den redogörelse, som lämnats å sid. 23—30 i propositionen. De olika synpunkter på den ifrågasatta anmälningsskyldigheten, som i yttrandena framkommit, finnas i huvudsak belysta i de uttalanden, som avgivits vid frågans behandling inom medicinska fakulteten vid Uppsala universitet.

Föredragande departementschefen har i propositionen (sid. 30—31) anfört:

Såsom av den tidigare redogörelsen framgår, har frågan om införande av anmälningsskyldighet beträffande alla fall av tuberkulos sedan länge varit aktuell i vårt land. De skäl, som tala till förmån för anmälningsskyldigheten, synas mig uppenbara och äro för övrigt utförligt angivna i det av mig sist återgivna yttrandet. Emellertid hava hittills även starka praktiska skäl kunnat anföras emot anmälningsskyldigheten. Det har nämligen funnits anledning befara, att en skyldighet att till offentlig myndighet anmäla alla fall av tuberkulos icke skulle stå väl tillsammans med våra begränsade möjligheter att lämna alla tuberkulossjuka erforderlig vård och behandling. Då emellertid dessa möjligheter under de senaste åren avsevärt vidgats, samtidigt som man har anledning räkna med en väsentlig och bestående nedgång i tuberkulossjukligheten,

synes mig tiden nu vara inne att genomföra denna av många inom antituberkulosarbetet verksamma personer och sammanslutningar sedan länge förordade reform. Densamma synes mig desto mera berättigad, som den måste anses utgöra ett naturligt och synnerligen värdefullt komplement till den nyligen genomförda reformen av dispensärorganisationen. Då jag alltså vill lämna mitt förord till införandet av en anmälningsplikt i huvudsaklig överensstämmelse med medicinalstyrelsens förslag, har jag ingalunda bortsett från de olägenheter av jämväl annan än nyss antydd art, som ett genomförande av förslaget enligt vissa yttranden över detsamma kunde befaras medföra. Det har sålunda framhållits, dels att en mängd fall komme att anmälas, vilka saknade betydelse för det praktiska antituberkulosarbetet eller kanske rent av senare visade sig icke vara tuberkulos, dels ock att anmälningsplikten måhända — genom den stämpel av för omgivningen farlig individ, som åsattes den anmälde — kunde avhålla mången sjuk från att i tid söka läkare. I belysning av det faktum, att en med den nu föreslagna likartad anmälningsplikt sedan länge förefinnes i ett flertal länder, bland andra samtliga våra tre nordiska grannländer, kan jag icke tillmäta dessa farhågor någon större betydelse. Min vissa förhoppning är, att även i vårt land de i antituberkulosarbetet verksamma krafterna skola kunna bemästra de svårigheter och övervinna de fördomar, som på detta område måhända äro tillfinnandes.

C. Vissa ifrågasatta tvångsåtgärder.

Vid fall av sådan sjukdom, varå *epidemilagen* eller *lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* äger tillämpning, kan tvångsinläggning å sjukvårdsinrättning äga rum. I det av medicinalstyrelsen framlagda lagförslaget hade införts bestämmelser om, att bärare av tuberkulös smitta, vilka icke trots givna anvisningar och råd kunde förmås att själva så långt möjligt är minska smittafaran för sin omgivning, kunde tvångsinläggas å vårdanstalt och tvångskvarhållas därstädes.

I propositionen har redogjorts för de övriga nordiska ländernas lagstiftning i förevarande hänseende (sid. 31—32), för den till medicinalstyrelsens förslag lämnade motiveringen (sid. 32—33), som anknyter till stadgandena i vissa främmande länder, samt för innehållet i yttrandena över förslaget (sid. 33—35).

Även frågan i vad mån lagstiftningen för bekämpande av tuberkulosen bör innefatta förbud att bedriva vissa slag av arbete har i förevarande sammanhang aktualiserats.

Vissa bestämmelser om sådant förbud finnas redan i nu gällande lagstiftning. Sålunda har hälsovårdsnämnd enligt 3 § 3 mom. *epidemilagen* befogenhet att låta underkasta person, vilken utan att vara sjuk likväl av läkare misstänkes föra smitta av sådan sjukdom, varå *lagen* äger tillämpning, den observation och den isolering, som nämnden kan finna erforderlig. Förer sådan person smitta under längre tid och är det ej oundgängligen nödigt att

underkasta honom isolering, skall nämnden i stället ålägga honom erforderliga inskränkningar i fråga om arbete, varmed han må taga befattning. Tidigare hava omnämnts åtskilliga bestämmelser i *lungotslagen*, *hälsövärdsstadgan* och *mejeristadgan*, vilka innehålla eller möjliggöra utfärdandet av förbud för personer, som äro behäftade med smittsam sjukdom, att bedriva vissa slag av arbete.

Medicinalstyrelsens förslag skulle, om det genomfördes, öppna åtskilliga i jämförelse med gällande svensk lagstiftning väsentligt utvidgade möjligheter att avstänga tuberkulossjuka personer från vissa slag av arbete. Förutom bestämmelserna om tvångsinternering, vilken åtgärd lär kunna innebära ett faktiskt arbetsförbud, innehåller styrelsens förslag dels skärpta bestämmelser i fråga om rätt att från arbete avstänga personal inom livsmedelsbranschen ävensom barnsköterskor och ammor, dels ock helt nya bestämmelser om sådan rätt gentemot viss lärar- och anstaltspersonal.

Utskottet tillåter sig att hänvisa till de i propositionen lämnade redogörelserna för de bestämmelser om rätt att avstänga tuberkulossjuka personer från arbete, som äro gällande i övriga nordiska länder (sid. 35—36), för motiveringen till medicinalstyrelsens förslag (sid. 36—39) och för de över förslaget avgivna remissyttrandena (sid. 39—44).

I åtskilliga av de yttranden, vari medicinalstyrelsens förslag i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran, har detta skett under den uttryckliga förutsättningen, att ekonomisk gottgörelse tillerkändes dem, vilka genom de i smittförebyggande syfte föreslagna åtgärderna hindrades i sin yrkesutövning.

Epidemilagen innehåller, såsom tidigare omnämnts, vissa bestämmelser om rätt för hälsövärdsnämnd att genom isolering å anstalt eller på annat sätt från arbete avstänga en smittbärare, och detta vare sig denne är sjuk eller icke. I dylikt fall föreligger icke någon lagstadgad rätt för den avstängde att erhålla ersättning för förlorad arbetsinkomst, men frågan därom var föremål för behandling vid lagens tillkomst.

I det 1915 avgivna *kommittéförslag*, som låg till grund för gällande epidemilag, stadgades, att om en frisk person misstänkts föra smitta av epidemisk sjukdom och han i anledning därav underkastats isolering eller observation eller eljest lidit inskränkning i sitt näringsfång, han skulle för den arbetsförtjänst, han under tiden gått förlustig, vara berättigad till ersättning av distriktet (stad eller den till ett landstingsområde hörande landsbygden) med belopp, som av hälsövärdsnämnden bestämdes. Nöjdes han ej med beloppet, ägde han utföra sin talan efter stämning vid domstol.

I den till 1919 års riksdag avlåtna propositionen nr 153 med förslag till epidemilag upptogs icke någon motsvarighet till nyssnämnda bestämmelser i kommittéförslaget. Riksdagen följde härutinnan Kungl. Maj:ts förslag.

Erinras må i detta sammanhang, att förutom epidemilagen icke heller *lungotslagen*, *lagen* angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, *hälsövärdsstadgan* och *mejeristadgan* innehålla bestämmelser om ersättning

för förlorad arbetsförtjänst åt den, som på grund av vederbörande författnings stadganden måst lämna innehavd anställning eller eljest lidit inskränkning i sitt näringsfång, *samt att* från det under femte huvudtiteln uppförda anslaget till vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård bestridas bland annat understöd ej mindre åt s. k. bacillbärare, d. v. s. personer som på grund av konstaterad kronisk smittfarlighet underkastats inskränkning i sitt näringsfång, än även åt personer, som utan att vara sjuka likväl av läkare misstänkas föra smitta och på den grund blivit jämlikt epidemilagens föreskrifter underkastade observation och isolering. Dylika understöd, vilka beviljas av Kungl. Maj:t, utgå dock endast — och med jämförelsevis obetydliga belopp — till personer i knappa ekonomiska omständigheter.

Beträffande den ståndpunkt, som i ersättningsfrågan intagits av medicinalstyrelsen samt de myndigheter och sammanslutningar, vilka yttrat sig över styrelsens förslag, får utskottet hänvisa till propositionen (sid. 45—49). I propositionen har vidare återgivits en av medicinalstyrelsen lämnad redogörelse för hithörande lagstiftning i övriga nordiska länder och principerna för dess tillämpning (sid. 49—50). Med ledning av denna redogörelse har medicinalstyrelsen på särskilt uppdrag angivit i vilka fall staten eller kommunen borde utgiva ersättning till enskild, som förorsakades ekonomisk förlust av de i styrelsens lagförslag upptagna bestämmelserna, och vilka ungefärliga kostnader för staten eller kommuner, som av förslaget kunde föranledas. Angående vad medicinalstyrelsen i sådant hänseende anfört må hänvisas till propositionen (sid. 50—52).

Föredragande departementschefen har i propositionen (sid. 52—54) beträffande de ifrågasatta tvångsätgårderna och vad därmed sammanhänger anfört följande:

I princip finner jag ingen erinran att göra emot att även på nu förevarande område av vår sanitära lagstiftning öppna möjlighet till tvångsinläggning å sjukvårdsanstalt av sådana smittbärare, vilka utgöra en fara för sin omgivning. En dylik tvångsätgård skulle emellertid säkerligen oftast innebära ett betydligt allvarligare ingrepp i den personliga friheten och livsföringen då fråga vore om en tuberkulossjuk än vid andra fall av smittsam sjukdom. Man finge räkna med fall av frihetsberövande under ett eller annat, ja t. o. m. flera år. Att tillgripa så stränga åtgärder nu, då situationen för det under friviliga former bedrivna antituberkulosarbetet ter sig gynnsam, måste onekligen inge vissa betänkligheter. Redan på grund härav ställer jag mig tveksam inför förslaget att möjliggöra tvångsinläggning å anstalt av tuberkulossjuka. I varje fall bör, såsom framhållits i åtskilliga yttranden, en dylik åtgärd vara förbunden med rätt för den därav drabbade till rimlig gottgörelse för det han i det allmännas intresse sättes ur stånd att utnyttja den arbetsförmåga, som han, trots sjukdomen, måhända besitter. Såsom framgår av den tidigare redogörelsen är emellertid frågan om de grunder, enligt vilka sådan gottgörelse bör utgå, ännu icke utredd. Jag kan därför icke, åtminstone för närvarande, förorda medicinalstyrelsens förslag i nu förevarande del.

Icke heller har jag av den förebragta utredningen blivit övertygad om nödvändigheten av att, i den utsträckning medicinalstyrelsen föreslagit, i tuber-

kuloslagen meddela nya eller skärpta bestämmelser rörande förbud för smittbärare att arbeta inom livsmedelsbranschen. Enligt gällande lungsotslag föreligger skyldighet för personal i mejerirörelse eller sådan mjölkförsäljningsrörelse, som bedrivs från s. k. mjölkmagasin eller därmed jämförlig handelslokal, att före anställningen förete friskbetyg. Anledning synes icke föreligga att upphäva denna skyldighet, men jag finner icke heller tillräckliga skäl förebragta för att utsträcka densamma till annan i produktionen av eller handeln med mjölk sysselsatt personal. Efter lungsotslagens ikraftträdande hava nämligen införts bestämmelser, vilka ytterligare skärpt den sanitära kontrollen å mjölkhanteringsområde. Jag erinrar härutinnan om bestämmelserna i 12 och 47 §§ hälsovårdsstadgan samt i förordningen med vissa bestämmelser rörande till människoföda avsedd mjölk och grädde m. m. Vidare må framhållas, att införandet av anmälningsplikt beträffande alla fall av tuberkulos säkerligen kommer att förläna nyssnämnda bestämmelser i hälsovårdsstadgan ökad effekt. Därest dispensären finner den anmälda vara sysselsatt med produktion eller försäljning av mjölk på ett sätt, som innebär uppenbar smittfara, bör dispensären givetvis — i sista hand genom hänvändelse till hälsovårdsnämnden — söka få den anmälda att upphöra med dylikt arbete. Vad nu sagts gäller även beträffande dem, som eljest syssla med beredning av födoämne eller dryckesvara för försäljning eller hantera kött, charkuterivaror, färsk fisk, bröd, konditorivaror, frukt eller grönsaker, som avses till försäljning. Får dispensär genom anmälan eller eljest vetskap om att en sådan person är behäftad med smittsam tuberkulos, bör en av de viktigaste smittförebyggande åtgärderna från dispensärens sida vara att fortast möjligt söka få den sjuke att ägna sig åt en ur nu berörda synpunkt mindre farlig verksamhet. Det synes därför överflödigt att, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, stadga skyldighet för läkare, som fått kännedom om sjukdomsfallet, att anmäla detta till hälsovårdsnämnden. Då jag sålunda icke anser mig böra beträffande förevarande yrkesgrupper förorda några väsentliga skärpningar i redan gällande bestämmelser, saknar jag anledning att i detta sammanhang närmare beröra frågan om ersättning till den, som på grund av smittfara förbjudes utöva viss verksamhet. Erinras må allenast, att i dylika fall ersättning under vissa förutsättningar läser kunna utgå från anslaget till vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård.

Gällande lungsotslag innehåller förbud att anställa lungsiktig kvinna såsom amma eller barnskötarska. Då emellertid överträdelse av förbudet icke är förenat med straffansvar eller annan påföljd och myndighet icke heller eljest har befogenhet att förhindra eller avbryta dylik anställning, innebär förbudet i själva verket endast ett till föräldrar och målsmän riktat råd. Medicinalstyrelsen har nu velat förläna motsvarande bestämmelser i sitt förslag en liknande karaktär, men har kompletterat dem med föreskrifter om skyldighet för läkare att till hälsovårdsnämnd anmäla misstänkta fall av smittsam tuberkulos hos barnskötare och ammor samt om rätt för hälsovårdsnämnd att i anledning av sådan anmälan avstänga vederbörande från anställningen. I några yttranden hava förordats vissa ytterligare skärpningar utöver de sålunda föreslagna. Emellertid manar enligt min mening redan det till sin omfattning mycket obestämda begreppet »anställning att sköta barn» till synnerlig försiktighet vid behandlingen av denna fråga. Det synes därför icke tillrådligt vare sig att fordra friskbetyg för rätt att taga eller giva dylik anställning eller att belägga överträdelse av förbudet med straffansvar. Icke heller vill jag förorda medicinalstyrelsens förslag om särskild anmälningskyldighet i nu förevarande fall och om rätt för hälsovårdsnämnd att förbjuda fortsatt anställning. Även här torde dispensärerna i flertalet fall kunna på frivillighetens väg komma till rätta med rådande missförhållanden,

och där så ej sker lära barnavårdslagens bestämmelser om barn, som i föräldrahemmet utsättes för fara till liv eller hälsa, i regel kunna tillämpas.

Däremot anser jag, att skärpta lagstiftningsåtgärder mot utbredning av tuberkulos inom skolor och andra för barn avsedda anstalter böra i viss omfattning vidtagas. Här synes man dock, åtminstone tills vidare, vara nödsakad att skilja mellan offentliga och enskilda anstalter. Vad de offentliga anstalterna angår, ligger det i det allmännas intresse redan såsom huvudman för dessa anstalter att sörja för, att anstalterna icke få bli härdar för spridande av smittsamma sjukdomar. Om i uteslutande smittförebyggande syfte åtgärder vidtagas, vilka ekonomiskt drabba den vid dessa anstalter mer eller mindre fast anknutna personalen, som i regel kostat på sig en flerårig utbildning för sitt yrke, bör det emellertid sörjas för att skälig kompensation härför utgår av allmänna medel. Förutsättningar härför finnas också redan beträffande åtskilliga av dessa befattningshavare, i det för dem gällande avlöningsförfattningar innehålla bestämmelser om rätt till lön vid avstängning från tjänstgöring till förekommande av smittas spridning. Vad nu sagts gäller i fråga om ordinarie lärarpersonal vid flertalet av våra viktigaste läroanstalter, och jag är därför beredd att föreslå åtgärder till förhindrande av att tuberkulos sprides genom denna personal. Då emellertid, såsom jag torde få tillfälle att senare närmare klargöra, dylika åtgärder lära tarva en ganska ingående reglering, som icke lämpligen synes böra inflyta i den allmänna tuberkulosförordningen, vill jag förordna att i nämnda förordning endast gives bemyndigande för Konungen att meddela bestämmelser angående åtgärder mot tuberkulos inom offentliga anstalter för undervisning. Förslag till dylika bestämmelser, avseende viss ordinarie lärarpersonal, har utarbetats inom socialdepartementet, och kommer jag att senare redogöra för detsamma. Redan i detta sammanhang vill jag emellertid framhålla, att det enligt min mening snarast möjligt bör skapas förutsättningar för att låta bestämmelserna ifråga avse även icke-ordinarie lärarpersonal. Vad det nyss omnämnda bemyndigandet beträffar skulle detsamma även kunna avse rätt att från undervisningen definitivt eller temporärt avstänga elev, som är behäftad med smittsam tuberkulos. Dylik rätt förefinnes redan i vissa fall, t. ex. enligt §§ 63 och 64 förnyade stadgan för rikets allmänna läroverk den 17 mars 1933 (nr 109), men skulle alltså kunna utsträckas till att gälla beträffande elever vid samtliga offentliga läroanstalter.

Det av mig nyss förordade bemyndigandet för Konungen torde även böra avse rätt att meddela bestämmelser angående åtgärder mot utbredning av tuberkulos inom offentliga anstalter för vård och uppfostran av minderåriga. Jag är emellertid icke beredd att nu framlägga förslag till sådana bestämmelser. Dessa anstalter drivas nämligen ofta i kommunal regi, och av den tidigare redogörelsen framgår, att tillfredsställande utredning ännu icke föreligger rörande den gottgörelse för mistad arbetsförtjänst, som bör utgå då annan än enligt allmän författning avlönad befattningshavare på grund av smittfara avstänges från tjänstgöring.

Vad sist sagts gäller jämväl i fråga om personalen vid enskilda anstalter. Redan av denna anledning anser jag mig icke nu böra föreslå några tvångsbestämmelser gent emot denna personal. Även här är för övrigt anledning förvänta, att införandet av anmälningsplikt beträffande alla nyupptäckta fall av tuberkulos skall förläna ökad effekt åt det genom dispensärerna bedrivna antituberkulosarbetet.

D. Bestämmelser rörande fosterbarn.

I det av medicinalstyrelsen framlagda lagförslaget (10 §) finnes intagen en bestämmelse, att ingen må utan särskilt medgivande av barnavårdsnämnden mottaga fosterbarn, med mindre hos nämnden genom läkarintyg styrkts, ej mindre att fall av smittsam tuberkulos icke förefinnes inom det avsedda fosterbarnshemmet, än även att barnet icke är behäftat med tuberkulos. Innan nämnden lämnar medgivande till mottagande av fosterbarn, skall tjänsteläkares yttrande inhämtas, och skall nämnden vid medgivandet föreskriva de villkor, under vilka fosterbarn må i hemmet vistas. Medgivande må när som helst återkallas. Distriktsdispensär skall ägna särskild uppmärksamhet åt fosterbarnshem och vid misstanke om smittsam tuberkulos hos någon medlem av hemmet omedelbart vidtaga erforderliga undersökningar och åtgärder, som på dispensären ankomma, samt, där så kräves, lämna meddelande till »hälsovårdsnämnden» (troligen avses barnavårdsnämnden).

I anslutning härtill har i propositionen redogjorts för de i barnavårdslagen meddelade bestämmelserna om kontroll över fosterbarnsvården (sid. 55—56), för de övriga nordiska ländernas lagstiftning i förevarande hänseende (sid. 56) samt för innehållet i remissyttrandena i delar, om vilka nu är fråga (sid. 57—58).

Föredragande departementschefen har i nu ifrågavarande avseende anfört (propositionen sid. 58—59):

Av den redogörelse, som jag nyss lämnat för vissa bestämmelser i barnavårdslagen, framgår, att fosterbarnsvården är underkastad en ingående kontroll från barnavårdsnämndernas sida. Denna kontroll avser bland annat att förhindra, att ett fosterbarn utsättes för fara till liv eller hälsa i det fosterhem eller barnhem, där barnet vistas. För rätt att driva enskilt barnhem fordras särskilt tillstånd av länsstyrelsen. Däremot fordras icke tillstånd för rätt att mottaga fosterbarn i ett enskilt hem, men barnafostern skall inom några få dagar efter mottagandet göra anmälan därom hos barnavårdsnämnden, som då har att ofördröjligen undersöka förhållandena i fosterhemmet. Nämnden kan för övrigt, om anledning därtill föreligger, redan på förhand förbjuda viss person att mottaga fosterbarn.

Enligt min mening äro dessa och övriga kontrollbestämmelser rörande fosterbarnsvården av stort värde då det gäller att förhindra, att fosterbarn utsättas för tuberkulös smitta. Detta värde kommer säkerligen att bliva än större vid ett införande av den av mig förordade anmälningsplikten. Visar det sig vid den undersökning från dispensärens sida, som alltid bör åtfölja en anmälan om uppdagat tuberkulosfall, att fosterbarn utsättes för smittfara, är det dispensärens uppenbara skyldighet att, om faran icke eljest genast avvärjes, sätta sig i förbindelse med barnavårdsnämnden för erforderliga åtgärders vidtagande.

Otvivelaktigt skulle medicinalstyrelsens förslag rörande förhandskontroll beträffande fosterhem och fosterbarn med avseende å fara för tuberkulös smitta vara av ett visst värde. Fråga är emellertid, om detta icke skulle köpas för dyrt. Att just på detta ömtåliga och av det allmänna redan övervakade område stadga ytterligare kostsamma kontrollåtgärder, då man

måste säga sig, att barn i andra från det allmännas sida icke regelmässigt övervakade miljöförhållanden dagligdags utsätts för tuberkulös smitta, synes mig tillrädligt endast under förutsättning att vinsten av dylika åtgärder kunde förväntas uppenbart överväga därmed förbundna olägenheter. Ett genomförande av medicinalstyrelsens förslag skulle antagligen medföra, att i några enstaka fall ett tillämnat mottagande av fosterbarn ej komme till stånd. Redan enligt gällande bestämmelser torde dock i vissa av dessa fall förutsättningar hava funnits för ett undanröjande av smittfaran innan någon skada skett. Man måste vidare betänka den hämmande inverkan, som den ifrågasatta kontrollen säkerligen skulle hava på villigheten att mottaga fosterbarn. Icke endast barnafostraren själv utan även hans maka, barn och husfolk samt därjämte det tillämnade fosterbarnet måste underkastas en minutiös undersökning av läkare, kanske bosatt långt från fosterhemmet. Och ändock skulle en dylik undersökning vara av föga värde, därest exempelvis barnafostraren en tid efter mottagandet av fosterbarnet anställde en tjänare eller för några dagar härbärgerade en gäst, som vore behäftad med smittsam tuberkulos. Att åtskilliga personer, som eljest vore villiga att mottaga fosterbarn, skulle avstå därifrån inför vetskaper om den därmed förbundna förhandskontrollen, förefaller mycket sannolikt. Då jag icke, för vinnandet av ett resultat av måhända jämförelsevis ringa värde, vill tillråda åtgärder, som skulle ytterligare minska den redan knappa tillgången på personer, lämpliga och villiga att mottaga fosterbarn, har jag icke funnit mig böra i departementsförslaget upptaga någon motsvarighet till 10 § i medicinalstyrelsens förslag. Emellertid har jag ansett lämpligt att i 5 § sista stycket departementsförslaget införa en erinran om barnavårdsnämnds skyldighet enligt barnavårdslagen att noggrant tillse, att fosterbarn komma i åtnjutande av tillfredsställande vård och uppfostran.

Å sid. 59—60 i propositionen har redogjorts för en av de lungsjukas eftervårdskommitté och vissa andra sammanslutningar gjord framställning, syftande bl. a. till att motverka de ekonomiska svårigheter, som tuberkulosen kan vålla de insjuknade. Föredragande departementschefen har uttalat, att de i framställningen berörda spörsmålen icke syntes böra erhålla sin lösning i en lagstiftning med sådant syfte som det, vilket låge till grund för det föreliggande förslaget, samt att de hörde till dem, vilka vore under övervägande inom en av svenska nationalföreningen mot tuberkulos anordnad utredning, som för närvarande bedreves under ledning av f. d. generaldirektören Hellström.

Utskottet.

Av de i propositionen lämnade uppgifterna framgår, att dödligheten i tuberkulos under de senaste decennierna företer en betydande nedgång. Dödlighetssiffran, som åren 1911—1915 var i medeltal 1.94 ‰, har sedan dess oavbrutet sjunkit och uppgick år 1937 till 0.86 ‰. Såsom föredragande departementschefen framhållit torde under samma tid även tuberkulossjukligheten hava avsevärt nedgått, om än icke i samma grad som dödligheten. Alltjämt finnas emellertid åtskilliga länder, där dödligheten i tuberkulos är betydligt lägre än i Sverige.

Utvecklingen på ifrågavarande område torde få tillskrivas — förutom det intensiva arbete, som bedrivits av olika organ för motverkande av tuberku-

losen — jämväl höjningen av levnadsstandarden och förbättringen av de hygieniska förhållandena i vårt land. Bland åtgärder, som mera direkt taga sikte på bekämpandet av tuberkulosen, torde huvudvikten böra läggas vid de sjukvårdande åtgärderna och dispensärverksamheten. Den i vissa hänseenden skärpta lagstiftning, som nu föreslås, är avsedd att vara ett stöd för detta arbete och i synnerhet för den genom 1937 års reform intensifierade verksamheten vid dispensärerna. Avvägningen av lagstiftningen måste givetvis ske med hänsyn till det på senare tid alltmer förbättrade läget på ifrågasvarande område. Tuberkulosdödlighetens tillbakagång i vårt land synes mana till försiktighet vid genomförandet av skärpta lagbestämmelser. Det av medicinalstyrelsen framlagda förslaget, som innefattade stadganden om långt gående tvångsåtgärder, har också vid överarbetningen inom socialdepartementet underkastats avsevärda modifikationer. Bland annat hava de av medicinalstyrelsen föreslagna stadgandena om tvångsinläggning av vissa tuberkulosjuka på sjukvårdsanstalt uteslutits.

Den mest framträdande nyheten i det nu föreliggande förslaget torde vara föreskriften om en allmän skyldighet för läkare att till vederbörande dispensär anmäla alla nyupptäckta fall av tuberkulos. Rörande värdet av en sådan anmälningsplikt hava vid ärendets remissbehandling starka meningsskiljaktigheter kommit till synes. Även från läkarhåll hava allvarliga erinringar gjorts mot bestämmelsen i fråga. I likhet med departementschefen finner utskottet emellertid övervägande skäl tala för införande av en dylik skyldighet. Den nyligen genomförda reformen av dispensärorganisationen torde därigenom erhålla ett komplement, ägnat att effektivisera arbetet mot tuberkulosen.

Det föreliggande förslaget innehåller vidare vissa bestämmelser, syftande till att avstänga smittbärare från arbete inom vissa yrkesgrenar. I fråga om livsmedelsbranschen gälla redan nu åtskilliga föreskrifter i ämnet, och några mera väsentliga skärpningar i dessa hava icke av Kungl. Maj:t ifrågasatts. I nära anslutning till en bestämmelse i den nuvarande lungsotslagen stadgas i förslaget förbud för den, som är behäftad med smittsam tuberkulos, att tillträda anställning att sköta barn eller såsom amma. Vidare förutsättes, att helt nya bestämmelser om avstängningsrätt gentemot viss lärar- och anstaltspersonal skola utfärdas. Enligt förslaget skall emellertid åt Kungl. Maj:t överlämnas att meddela föreskrifter härom. Vad propositionen i nu berörda hänseenden innehåller synes utskottet väl avvägt.

Utskottet finner angeläget att i förevarande sammanhang understryka vikten av att de föreslagna bestämmelserna komma att tillämpas med erforderlig varsamhet. Läkarens övertygelse eller misstanke, att tuberkulos i det särskilda fallet är förhanden, måste givetvis vara väl grundad, och kravet härå bör, såsom departementschefen framhållit, skärpas i den mån det blir fråga om en mera ingripande åtgärd. Utskottet vill vidare betona vikten av att innehållet i de anmälningar, som skola göras enligt den föreslagna förordningen, behandlas med tillbörlig diskretion. Om så ej sker, kunna de

tuberkulossjuka i många fall åsamkas praktiska svårigheter och psykiskt lidande utöver vad sjukdomen i och för sig medför.

Det är en given sak, att en anmälan enligt tuberkulosförordningen icke får resultera i enbart en registrering av det anmälda fallet utan skall leda till vidtagande av aktiva åtgärder. Detta väsentliga syfte med anmälningsplikten har också kommit till uttryck i 5 § första stycket av förordningen. I första hand torde härvid ifrågakomma undersökning av den sjukes familj, saneringsåtgärder i bostaden, åtgärder för barnskydd o. dyl. För att den nya lagstiftningen skall vinna full effektivitet måste emellertid även finnas tillräckliga möjligheter att bereda de tuberkulossjuka den särskilda vård och behandling, som kan vara erforderlig. Vidare kan i många fall en förbättring av den sjukes och hans familjs bostadsförhållanden och i vissa fall av den sjukes arbetsförhållanden framstå såsom av behovet påkallad. Även åt dessa sidor av saken måste helt naturligt ägnas den största uppmärksamhet.

De genom propositionen framlagda förslagen äro enligt utskottets mening i stort sett ägnade att läggas till grund för lagstiftning i ämnet. Utskottet, som icke har något att erinra beträffande den föreslagna rent formella ändringen i epidemilagen, övergår härefter till att verkställa detaljgranskning av förslaget till *tuberkulosförordning*. I den mån de särskilda bestämmelserna och de av departementschefen i samband med dem gjorda uttalandena icke i det följande beröras, hava de av utskottet lämnats utan erinran.

Författningens rubrik.

Föredragande departementschefen har i propositionen anfört, att författningen i enlighet med numera vedertagen terminologi fått karaktär av förordning. I anledning härav har herr Herlitz i en i första kammaren framställd fråga hemställt till chefen för justitiedepartementet, huruvida denne skulle kunna i korthet klargöra innebörden av den åberopade terminologien och sålunda angiva, när enligt hans uppfattning termerna lag och förordning borde användas i författningar, som antagas av riksdagen.

Till svar å denna fråga har chefen för justitiedepartementet vid första kammarens plenum den 22 februari 1939 framhållit, att terminologien med avseende å författningars benämning tidigare varit åtskilligt vacklande men efter hand blivit mera stadgad. Sedan slutet av år 1937 hade Kungl. Maj:t tillämpat den regeln, att författning icke gaves titel av *lag* i annat fall än då den förutsatte lagrådsgranskning eller eljest grundlagsenligt skulle ha nämnda titel. Författning, som utan att tillhöra nu angivna grupp förelades riksdagen för antagande eller godkännande, betecknades i regel såsom *förordning* och annan författning i regel såsom *kungörelse*, *stadga*, *reglemente* eller *instruktion*. I särskilda fall hade man emellertid av praktiska skäl tagit hänsyn till att författning på visst område enligt vedertaget bruk haft benämning, som ej stode i överensstämmelse med nyssnämnda regler, samt därför frångått dessa. Sålunda hade författningar innefattande avlönings- och pensioneringsföreskrifter, ehuru utfärdade med riksdagens godkännande, be-

nämnts reglementen, och författningar utfärdade av Kungl. Maj:t utan riksdagens hörande jämlikt de militära rekvisitions- och förfogandelagarna hade kallats förordningar. Vidare hade vid ändring i gällande författningar åt ändringen i regel givits samma titel som den författning hade, vilken varit föremål för ändringen.

I förevarande sammanhang må erinras, att lagrådet icke hördes över det förslag till lag angående vissa åtgärder mot utbredning av tuberkulos, som framlades för 1914 års senare lagtima riksdag och som med vissa ändringar blev antaget.

Utskottet finner ej skäl till erinran mot att den nu föreslagna författningen betecknats såsom förordning.

Utskottet.

5 §.

I 5 § tredje stycket i Kungl. Maj:ts förslag stadgas, att hälsovårdsnämnd äger att på hemställan av läkare vid dispensär eller tjänsteläkare förordna, att person, som av läkaren misstänkes vara behäftad med smittsam tuberkulos, skall på hälsovårdsområdets bekostnad undergå läkarundersökning. För verkställande av sådant förordnande är nämnden berättigad att av polismyndighet och kronobetjäning erhålla erforderlig handräckning.

Beträffande de delvis häremot svarande bestämmelserna i 16 § första stycket i medicinalstyrelsens förslag har *medicinalstyrelsen* anfört:

Denna paragraf, vars första stycke nära ansluter sig till 3 § 3 mom. första stycket epidemilagen, åsyftar att förebygga att familje- eller massundersökningar göras mer eller mindre ineffektiva därigenom att personer, vilka den undersökande läkaren, t. ex. genom upplysning från dispensären, fått anledning misstänka vara behäftade med smittsam tuberkulos, enständigt vägra att låta undersöka sig och därigenom på sätt och vis komma att sabotera hela undersökningen. Därest en sådan person i verkligheten är bacillbärare, ernås icke genom familje- eller massundersökningen det ur allmän synpunkt viktigaste syftemålet, nämligen att skydda ännu oinfekterade personer i denna smittkällas närhet mot smittfaran. Styrelsen finner det synnerligen angeläget, att hälsovårdsnämnden i analogi med förhållandet vid de epidemiska sjukdomarna utrustas med maktmedel för att isolera smittbärare av förenämnda slag.

Den av medicinalstyrelsen föreslagna bestämmelsen om tvångsundersökning har föranlett erinringar i några yttranden. Sålunda hava *länsstyrelserna i Östergötlands och Kronobergs län* påpekat, att förslaget icke innehölle stadganden om de åtgärder hälsovårdsnämnd hade att vidtaga, därest för tuberkulosmitta misstänkt person vägrade inställa sig till läkarundersökning. Nämndens befogenhet enligt förslaget att förelägga viten vore i dylikt fall icke tillfyllest. Länsstyrelserna ifrågasatte, huruvida icke nämnden borde tillerkännas rätt att för dylik persons inställande till läkarundersökning erhålla handräckning av polismyndighet.

Föredragande departementschefen har i propositionen (sid. 75) beträffande bestämmelserna i 5 § tredje stycket anfört bl. a. följande:

Det i 16 § första stycket i medicinalstyrelsens förslag upptagna stadgandet rörande tvångsundersökning synes äga så nära samband med bestämmelserna rörande åtgärder i anledning av anmält tuberkulosfall, att det bör sammanföras med nämnda bestämmelser under en gemensam paragraf. Samtidigt som så skett i departementsförslaget har stadgandet, med beaktande av vissa i yttrandena gjorda erinringar och efter förebild av 22 § lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, undergått viss omredigering. Att av hälsovårdsnämnd beslutad tvångsundersökning bör bekostas av vederbörande hälsovårdsområde, synes naturligt. Departementsförslaget överensstämmer härutinnan med 3 § lungotslagen, 12 § 2 mom. och 47 § 2 mom. hälsovårdsstadgan samt 17 § i medicinalstyrelsens förslag.

Med polismyndighet förstås enligt professor *R. Malmgren* icke varje med polisuppgifter utrustad person utan endast den, som enligt lag har befogenhet att självständigt besluta en polisåtgärd: meddela ett sökt tillstånd, utfärda ett förbud eller giva en befallning. *Malmgren* framhåller, att länsstyrelsen är högsta polismyndighet för länet och har under sig lokala polismyndigheter.

Professor *C. A. Reuterskiöld* gör skillnad mellan politimyndighet och exekutionsorgan. Enligt honom förutsätter politimaktens användning en politianordning eller order av vederbörlig politimyndighet härom till underlydande exekutionsorgan, som därefter i enlighet med befallningen hava att utföra verkställandet. *Reuterskiöld* framhåller, att — bortsett från utsökningsförfarandet — handräckning icke kan erhållas av exekutionsorgan utan att först befallning härom av överordnad polismyndighet utverkats.

Enligt 6 § 1 mom. 1. i *landshövdinginstruktionen den 19 november 1937* är länsstyrelsen länets högsta polismyndighet.

I 1 § 1. av *polisreglementet för riket den 26 september 1925* utsäges, att under länsstyrelsen eller, vad angår Stockholm, överståthållaren tillkommer, där ej annorledes särskilt stadgats, chefskapet över befattningshavare vid polisväsendet, i stad där polismästare finnes denne, i annan stad borgmästaren eller den ledamot av stadens magistrat som förestår dess polisväsen eller där magistrat ej finnes kommunalborgmästaren eller, om sådan ej finnes, stadsstyrelsens ordförande samt i annat polisdistrikt landsfiskalen. Vad angår i köping eller municipalsamhälle anställd polisman med åtalsrätt skall chefskapet i vissa fall utövas av landsfogden. Denne utövar även chefskapet över bl. a. polispersonal, som anställts för landstingsområde.

Enligt *en den 15 maj 1936 utfärdad kungörelse* tillkommer chefskapet över befattningshavare vid polisväsendet i vissa städer stadsfiskalen.

I en del författningar, som lämna vissa särskilda befogenheter åt polismyndighet, finnes uttryckligen angivet vilka myndigheter eller tjänstemän den ifrågavarande författningen inbegriper under denna beteckning. Så är fallet exempelvis med *ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868* (§ 29), *stadgan den 8 juni 1917 angående hotell- och pensionatrörelse* (§ 49), *motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936* (1 § 1 mom.), *vägtrafikstadgan samma dag* (1 § 2 mom.) samt *utlänningslagen den 11 juni 1937* (53 §). Ett dylikt stadgande finnes även upptaget i 11 § 1 mom. andra stycket av det

genom Kungl. Maj:ts proposition nr 96 för innevarande års riksdag framlagda förslaget till butikstängningslag.

Här må i korthet erinras om vissa nu gällande bestämmelser rörande handräckning för någons inställande till läkarundersökning eller undergående av sjukvård.

Enligt 14—16 §§ i lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar föreligger i vissa fall skyldighet att underkasta sig läkarundersökning eller sjukbehandling eller att låta intaga sig till vård å allmänt sjukhus. I sådana fall skall den person, som är i fråga, i regel tillställas en anmaning att inom utsatt kort tid inställa sig för ändamålet. Sådan anmaning utfärdas av vederbörande sundhetsinspektör, varmed förstas stadsläkare (förste stadsläkare, om flera finnas) och förste provinsialläkare samt i vissa fall särskilt förordnad läkare. Anmaning skall meddelas skriftligt och innehålla erinran om påföljd för underlåtenhet att ställa sig densamma till efterrättelse. Underlåter någon att efterkomma sådan anmaning, äger hälsovårdsmyndigheten, d. v. s. i stad, där stadsläkare finnes, hälsovårdsnämnden och å annan ort länsstyrelsen, enligt 21 § förordna om läkarundersökning eller om könssjuk persons intagande å allmänt sjukhus. I brådskande fall må sundhetsinspektören meddela dylikt förordnande. Detta skall emellertid omedelbart underställas hälsovårdsmyndighetens prövning. För verkställande av förordnande som nu sagts äro sundhetsinspektör och hälsovårdsmyndighet enligt 22 § berättigade att av polismyndighet och kronobetjäning erhålla erforderlig handräckning.

4 § andra stycket i lagen den 21 september 1915 om behörighet att utöva läkarkonsten innehåller vissa bestämmelser beträffande det fall, att grundad anledning föreligger till antagande, att legitimerad läkare på grund av sinnessjukdom eller viss annan rubbning i själstillståndet är ur stånd att nöjaktigt utöva läkarkonsten. Medicinalstyrelsen äger då förordna om läkarundersökning av honom. Motsätter han sig undersökning, är vederbörande polismyndighet pliktig att lämna handräckning.

52 § sinnessjuklagen den 19 september 1929 innehåller bestämmelser för det fall, att å sinnessjukhus intagen eller den, som enligt vissa i lagen närmare angivna regler för vård förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården, avviker. På sjukvårdsläkarens resp. fångvårdsmyndighets begäran skall handräckning för den sjukes återförande lämnas av vederbörande polismyndighet. Detsamma gäller, där försöksutskriften underlåter att, sedan förordnande om återintagning meddelats eller försökstiden gått till ända, på anmaning åter där inställa sig. I en för innevarande års riksdag framlagd proposition, nr 6, har föreslagits ett tillägg till paragrafen av innebörd att i fall av sistnämnda art handräckning, då särskilda omständigheter därtill föranledde, finge lämnas utan att anmaning föregått. Riksdagen har bifallit nämnda proposition. — Sinnessjuklagen innehåller även vissa andra bestämmelser om handräckning.

Utskottet.

I 5 § tredje stycket av Kungl. Maj:ts förslag hava intagits bestämmelser rörande tvångsundersökning av person, som av läkare vid dispensär eller tjänsteläkare misstänkes vara behäftad med smittsam tuberkulos. Såsom utskottet redan i den allmänna motiveringen understrukt bör givetvis i dylikt fall väl grundad anledning till läkarens misstanke förefinnas.

Det torde ligga i sakens natur, att det för fall av tvångsundersökning föreslagna handräckningsförfarandet bör tillämpas endast då omständigheterna göra det påkallat. En anvisning härom ligger i det i Kungl. Maj:ts förslag begagnade uttrycket »erforderlig handräckning». Enligt utskottets mening bör emellertid av lagtexten tydligt framgå, att hälsovårdsnämnd är berättigad att erhålla handräckning först då någon underlåter att ställa sig nämndens förordnande om undersökning till efterrättelse. För vinnande av detta syfte föreslår utskottet en ändring av 5 § tredje stycket andra punkten i Kungl. Maj:ts förslag.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall handräckning, varom nu är fråga, lämnas av polismyndighet och kronobetjäning. Med kronobetjäning torde i förevarande sammanhang närmast avses de polismyndigheterna underlydande exekutionsorganen. Utskottet anser emellertid, att begäran om sådan handräckning bör riktas till polismyndighet, på vilken det sedan skall ankomma att föranstalta om erforderliga åtgärder. Med hänsyn härtill torde orden »och kronobetjäning» böra uteslutas ur lagtexten. Därigenom skulle vinnas överensstämmelse med vad de ovannämnda stadgandena i lagen om behörighet att utöva läkarkonsten och sinnessjuklagen i detta hänseende innehålla samt anslutning till de båda i förevarande fall förslagsställande länsstyrelsernas uttalanden.

I samband med nyssnämnda ändringar hava vissa formella jämkningar i stadgandets ordalydelse föreslagits.

14 §.

Enligt denna paragraf i Kungl. Maj:ts förslag meddelar medicinalstyrelsen närmare bestämmelser angående verkställande av läkarundersökningar och utfärdande av läkarintyg, varom i 5 och 6 §§ förmäles.

Beträffande medicinalstyrelsens motivering till motsvarande bestämmelse i dess förslag samt angående innehållet i remissyttrandena i denna del får utskottet hänvisa till den å sid. 91—92 i propositionen lämnade redogörelsen.

Föredragande departementschefen har i propositionen (sid. 93) rörande 14 § anfört bland annat följande:

Någon direkt erinran emot att förläna medicinalstyrelsen den ifrågasatta befogenheten att meddela närmare bestämmelser angående verkställande av läkarundersökningar och utfärdande av läkarintyg, varom i förslaget förmäles, har icke framställts i yttrandena. Tvärtom synes behovet av sådana bestämmelser däri hava vitsordats. Emellertid vill jag understryka det i vissa yttranden framförda önskemålet, att medicinalstyrelsen icke genom att

uppställa alltför rigorösa krav i dessa hänseenden förbehåller undersökningarna åt ett fåtal läkare. Samtidigt vill jag framhålla, att efter de väsentliga jämkningar, som under departementsbehandlingen vidtagits i medicinalstyrelsens förslag, antalet undersökningar och intyg, beträffande vilka medicinalstyrelsen skulle hava att utfärda bestämmelser, kommit att avsevärt inskränkas. — — — Vidare har i 8 § i det inom departementet upprättade förslaget till kungörelse angående åtgärder mot utbredning av tuberkulos inom vissa läroanstalter åt medicinalstyrelsen givits befogenhet att efter samråd med skolöverstyrelsen meddela närmare bestämmelser angående verkställande av de läkarundersökningar och utfärdande av de läkarintyg, varom i kungörelsen förmåles. Här har alltså uttryckligen garanterats, att skolöverstyrelsen skall kunna göra sina önskemål gällande, innan dylika bestämmelser utfärdas.

Såsom i flera av remissyttrandena framhållits blir den uppgift, som genom förevarande paragraf kommer att åläggas medicinalstyrelsen, av synnerligen ömtålig art. Givetvis måste det tillses, att de undersökningar, som komma att utföras enligt bestämmelserna i tuberkulosförordningen, bliva så väl utförda och de därå grundade intygen så tillförlitliga som möjligt. I likhet med departementschefen vill utskottet emellertid understryka det i vissa yttrandena framförda önskemålet, att medicinalstyrelsen icke genom att uppställa alltför stränga krav i nu berörda hänseenden förbehåller undersökningarna åt ett fåtal läkare.

Utskottet.

Utskottets hemställan.

Under återopande av vad i det föregående (sid. 12, 15, 18 och 19) anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen, med förklarande att det i propositionen framlagda förslaget till tuberkulosförordning icke kunnat i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Tuberkulosförordning.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Med tuberkulos förstås enligt denna förordning tuberkulos hos människa, dock icke kvarstående tecken av uppenbart läkt tuberkulos.

2 §.

Finner läkare anledning misstänka tuberkulos hos någon, vilken han undersöker eller behandlar, och är dispensärverksamhet anordnad å den ort, varå patienten stadigvarande vistas, äger läkaren för vidare undersökning hänvisa patienten till vederbörande centraldispensär eller, i stad, som

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

icke deltagar i landsting, till den i staden inrättade dispensären. Rörande sådan hänvisning skall läkaren ofördröjligen lämna skriftligt meddelande till dispensären.

3 §.

Iakttager läkare tuberkulos hos någon, vilken han undersöker eller behandlar, och har sjukdomen icke veterligen förut blivit av annan läkare iakttagen, åligger det läkaren att, där dispensärverksamhet är anordnad å den ort, varå patienten stadigvarande vistas, om sjukdomen ofördröjligen göra skriftlig anmälan, i stad, som icke deltagar i landsting, till den i staden inrättade dispensären, samt eljest till vederbörande distriktsdispensär, eller, där sådan icke finnes inrättad, till vederbörande centraldispensär. Sådan anmälan skall göras enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär samt innehålla uppgift om patientens namn, ålder, yrke eller samhällsställning och bostad, sjukdomens särskilda beskaffenhet, vad om sjukdomens orsak kunnat utrönas samt de åtgärder, som blivit vidtagna.

Utskrives eller frigives med smittsam tuberkulos behäftad person från anstalt, vid vilken för sjukvården därstädes ansvarig läkare finnes anställd, åligger det denne att, där dispensärverksamhet är anordnad å den ort, varå personen i fråga ämnar efter utskrivningen eller frigivningen stadigvarande vistas, om utskrivningen eller frigivningen ofördröjligen lämna skriftligt meddelande, i stad, som icke deltagar i landsting, till den i staden inrättade dispensären, samt eljest till vederbörande distriktsdispensär eller, där sådan icke finnes inrättad, till vederbörande centraldispensär. Sådant meddelande skall lämnas enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär.

4 §.

Över personer, beträffande vilka anmälan till dispensär gjorts enligt 3 § första stycket eller vilka eljest veterligen äro behäftade med tuberkulos och stadigvarande vistas inom dispensärens verksamhetsområde, åligger det läkaren vid dispensären att föra förteckning enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär. Finner läkaren, att i förteckningen upptagen person icke längre är behäftad med tuberkulos, eller har sådan person flyttat till annan ort eller avlidit, skall läkaren avföra personen i fråga ur förteckningen. Rörande flyttning till annan ort vare läkaren skyldig att, där dispensärverksamhet är anordnad å nämnda ort, meddela skriftlig underrättelse till vederbörande dispensär.

Läkare vid dispensär, till vilken underrättelse om flyttning meddelats enligt första stycket, skall införa den person, som avses med underrättelsen, i den i samma stycke omförmälda förteckningen.

5 §.

Läkare vid dispensär skall, där så befinnes lämpligt i samarbete med läkare vid annan dispensär eller tjänsteläkare, utan dröjsmål söka föranstalta därom, att de undersökningar och övriga åtgärder till förekommande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

av tuberkulossmittas spridande, vartill av honom jämlikt 4 § förtecknat sjukdomsfall bör föranleda, bliva vidtagna ävensom i fortsättningen verka för, att i sådant syfte givna anvisningar och föreskrifter efterlevas.

Vad i första stycket stadgas skall icke äga tillämpning, därest annan läkare, som vårdar den sjuke, förklarar sig villig övertaga ansvaret för vidtagandet av de i nämnda stycke avsedda åtgärderna och därom till dispensären avgiva rapport enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär.

Hälsovårdsnämnd äger att på hemställen av läkare vid dispensär eller tjänsteläkare förordna, att person, som av läkaren misstänkes vara behäftad med smittsam tuberkulos, skall på hälsovårdsområdets bekostnad undergå läkarundersökning. För verkställande av sådant förordnande är nämnden berättigad att av polismyndighet och kronobetjäning erhålla erforderlig handräckning.

Hälsovårdsnämnd äger att på hemställen av läkare vid dispensär eller tjänsteläkare förordna, att person, som av läkaren misstänkes vara behäftad med smittsam tuberkulos, skall på hälsovårdsområdets bekostnad undergå läkarundersökning. Underlåter någon att ställa sig sådant förordnande till efterrättelse, är nämnden berättigad att för dess verkställande erhålla handräckning av vederbörande polismyndighet.

I den mån hälsovårdsnämnds medverkan i övrigt erfordras för vidtagande av åtgärder mot tuberkulossmittas spridande, bör nämnden inom området för sin befogenhet lämna sådan medverkan. Angående barnavårdsnämnds skyldighet att vidtaga åtgärder beträffande barn under sexton år, som i föräldrahemmet utsattes för fara till liv eller hälsa, ävensom att noggrant tillse, att fosterbarn komma i åtnjutande av tillfredsställande vård och uppfostran, är stadgat i barnavårdslagen.

6 §.

I mejerirörelse eller sådan mjölkförsäljningsrörelse, som bedrivs från s. k. mjölkmagasin eller därmed jämförlig handelslokal, må icke sysselsättas annan än den, som hos hälsovårdsnämnden med läkarintyg, ej äldre än trettio dagar före påbörjandet av sådan sysselsättning, styrkt sig icke vara behäftad med smittsam tuberkulos. Förekommer skäligen anledning antaga, att i sådan rörelse sysselsatt person efter tidigare läkarundersökning blivit behäftad med smittsam tuberkulos, vare han skyldig att efter anmodan av nämnden på hälsovårdsområdets bekostnad undergå läkarundersökning; och må nämnden omedelbart förbjuda, att han innehar sysselsättning, som förut sagts, intill dess för nämnden företetts läkarintyg att fara för tuberkulossmitta från honom icke föreligger.

7 §.

Konungen äger meddela bestämmelser angående åtgärder mot utbredning av tuberkulos inom offentliga anstalter för undervisning samt för vård och uppfostran av minderåriga.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

8 §.

Ej må någon, som är behäftad med smittsam tuberkulos, tillträda anställning att sköta barn eller såsom amma.

9 §.

Inom vårdanstalter för kropps- eller sinnessjuka, sinnesslöanstalter, barnhem, skyddshem, fängelser samt säkerhets-, uppfostrings-, tvångsarbets-, alkoholist- och fattigvårdsanstalter skola åtgärder vara vidtagna för att personer, som äro behäftade med smittsam tuberkulos, såvitt möjligt hållas avskilda från övriga där vårdade eller intagna.

Medicinalstyrelsen har att meddela råd och anvisningar till förebyggande av tuberkulossmittas spridande såväl inom anstalter samt arbets-, nöjes- och andra samlingslokaler som vid begagnande av kommunikationsmedel.

10 §.

Gång- och sängkläder samt andra persedlar, som person, behäftad med smittsam tuberkulos, under sjukdomen begagnat på sådant sätt, att de kunna antagas överföra smitta, må icke lämnas till annan för begagnande, innan de underkastats smittrening.

11 §.

Det åligger läkare, som vårdar med tuberkulos behäftad person, att, om denne avlider, så snart han erhåller kännedom om dödsfallet därom göra anmälan till den dispensär, i vars jämlikt 4 § förda förteckning den avlidne kan antagas vara upptagen. Var tuberkulosen i smittsamt skede och timade dödsfallet annorstädes än å sjukvårdsanstalt, skall läkaren tillika omedelbart anmäla dödsfallet till hälsovårdsnämnden.

I fall, då jämlikt gällande föreskrifter pastor eller hans ställföreträdare i död- och begravningsboken antecknat tuberkulos såsom dödsorsak utan att av läkare utfärdat dödsbevis varit företett, åligger det pastorn eller hans ställföreträdare att omedelbart om dödsfallet göra anmälan till hälsovårdsnämnden och den dispensär, i vars jämlikt 4 § förda förteckning den avlidne kan antagas vara upptagen.

Anmälan enligt denna paragraf skall göras skriftligen samt upptaga den avlidnes namn, ålder och bostad vid dödsfallet ävensom dödsorsaken. Anmälan enligt första stycket skall jämväl, där dödsorsaken icke var tuberkulos, innehålla uppgift om att den avlidne var behäftad med nämnda sjukdom samt huruvida denna var i smittsamt skede.

12 §.

Har läkare vid dispensär erhållit kännedom om att hos dispensären jämlikt 4 § förtecknad, med smittsam tuberkulos behäftad person för annan än kortvarig undersökning eller vård intagits å anstalt eller flyttat till annan bostad, skall läkaren ofördröjligen därom göra anmälan hos hälsovårdsnämnden i den sjukets tidigare vistelseort.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

13 §.

Då enligt 11 eller 12 § anmälan gjorts till hälsovårdsnämnd eller det eljest kommit till dess kännedom, att med smittsam tuberkulos behäftad person avlidit eller för annan än kortvarig undersökning eller vård intagits å anstalt eller flyttat till annan bostad, skall nämnden ombesörja, att den bostad, som tidigare bebotts av den sjuke, jämte där befintliga av honom brukade gång- och sängkläder samt andra persedlar ofördröjligen underkastas erforderlig smittrening. Sådan skall verkställas med ledning av anvisningar, som utfärdas av medicinalstyrelsen, samt bekostas av hälsovårdsområdet. Där så anses nödigt, äger nämnden låta, mot utgivande av skälig ersättning, förstöra kläder och andra persedlar, som ovan sägs.

14 §.

Medicinalstyrelsen meddelar närmare bestämmelser angående verkställande av läkarundersökningar och utfärdande av läkarintyg, varom i 5 och 6 §§ förmåles.

15 §.

Mot hälsovårdsnämnds beslut i ärende, som avses i denna förordning, må talan föras genom besvär hos länsstyrelsen inom trettio dagar efter delfåendet.

I länsstyrelsens beslut må ändring sökas genom besvär hos Konungen inom den tid, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd.

Utän hinder av klagan lände beslut till efterrättelse intill dess annorlunda kan varda vederbörligen förordnat.

16 §.

Överträdes förbud, som stadgats i 6 § eller meddelats med stöd av samma paragraf, straffes rörelsens innehavare med dagsböter; och må i dylikt fall länsstyrelsen på framställning av hälsovårdsnämnden vid vite förbjuda rörelsens innehavare att fortsätta densamma, intill dess vederbörligt läkarintyg företetts eller person, om vars sysselsättande är fråga, skilts från rörelsen.

Bryter någon uppsåtligen mot den i 10 § meddelade bestämmelsen, straffes med dagsböter.

17 §.

Allmän åklagare har att åtala förseelse mot denna förordning.

Förseelsen skall åtalas vid polisdomstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan ej finnes, vid allmän domstol.

Böter och viten, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kommunen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1940.

Genom denna förordning upphäves lagen den 4 september 1914 (nr 200)

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

angående vissa åtgärder mot utbredning av lungсот; dock att nämnda lag fortfarande skall tillämpas å förseelse, som begåtts under lagens giltighetstid.

Läkare, som vid tiden för denna förordnings ikraftträdande vårdar person, vilken honom veterligen är behäftad med tuberkulos, har att inom en månad efter ikraftträdandet göra anmälan enligt 3 § första stycket; dock att, där den sjuke vårdas å anstalt, sådan anmälan må göras i samband med utskrivning eller frigivning från anstalten.

Bestämmelsen i 6 § första punkten skall icke äga tillämpning beträffande den, som vid tiden för denna förordnings ikraftträdande är sysselsatt i rörelse, varom i nämnda punkt förmäles, och som jämlikt ovannämnda lag styrkt sig icke vara behäftad med smittsam lungсот.

B. att riksdagen måtte antaga Kungl. Maj:ts i propositionen framlagda, nedan intagna förslag till

L a g

om ändrad lydelse av 34 § epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443).

Härigenom förordnas, att 34 § epidemilagen den 19 juni 1919 skall erhålla följande ändrade lydelse:

34 §.

Angående tuberkulos och könssjukdomar gäller vad därom särskilt är stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1940.

Stockholm den 9 mars 1939.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman, Tamm, John Gustavson, Sten, Näslund**, *Ekströmer, Holstenson* och *Wahlberg*;

från andra kammaren: fröken *Hesselgren*, herrar *Olovson* i Västerås, *Skoglund**, *Pettersson* i Hällbacken, *Hallagård, Molander**, *von Seth* och *Holm*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer

beträffande 5 § i utskottets förslag till tuberkulosförordning:

1) av herrar *Wahlberg* och *Olovson* i Västerås, vilka anfört:

Att en person, som kan antagas vara behäftad med smittsam tuberkulos, utan onödigt dröjsmål bör bliva undersökt av läkare måste anses vara självklart. Lämpligheten av att föreskriva tvångsåtgärder med polisingripande för att få en såsom smittbärare misstänkt person att underkasta sig läkarundersökning torde emellertid under nuvarande förhållanden kunna allvarligt ifrågasättas. Naturligtvis kan det sägas, att det ur samhällets synpunkt måste vara befogat att företaga tvångsingripande mot en smittbärare för att därigenom skydda dennes omgivning. Men det har icke visats, att behov av polisingripande föreligger. De samhällsorgan, som skulle föreskriva tvångsundersökning och med hjälp av polis låta föra den såsom smittbärare misstänkte till läkare, äro heller icke i stånd att med samma kraft föreskriva, att den undersökte, om han befinnes vara behäftad med smittsam tuberkulos, skall givas möjlighet att leva, arbeta och bo under sådana förhållanden att de av läkaren givna föreskrifterna kunna bliva beaktade. Då så ännu är förhållandet, finna vi det vara oriktigt att i tuberkulosförordningen intaga ett stadgande om tvångsundersökning och polishandräckning. Däremot finna vi det vara befogat och välbetänkt att stadga rätt för hälsovårdsnämnd att låta person, som av läkare misstänkes vara behäftad med smittsam tuberkulos, undergå läkarundersökning på hälsovårdsområdets bekostnad. I överensstämmelse härmed föreslå vi sådan ändring av 5 § tredje stycket att däri endast stadgas rätt för hälsovårdsnämnd att låta läkarundersökning ske på hälsovårdsområdets bekostnad. Stadgandet om tvångsundersökning och polishandräckning har alltså uteslutits.

Med stöd av vad vi sålunda anfört få vi hemställa,

att 5 § i föreliggande förslag till tuberkulosförordning måtte erhålla följande lydelse:

Läkare vid — — — föreskrifter efterlevas.

Vad i — — — fastställt formulär.

På hemställan av läkare vid dispensär eller tjänsteläkare äger hälsovårdsnämnd låta person, som av läkaren misstänkes vara behäftad med smittsam tuberkulos, på hälsovårdsområdets bekostnad undergå läkarundersökning.

I den — — — i barnavårdslagen.

2) av herr *Molander*, vilken yrkat, att 5 § i föreliggande förslag till tuberkulosförordning måtte erhålla följande lydelse:

Läkare vid — — — föreskrifter efterlevas.

Vad i — — — fastställt formulär.

Person, som av läkare vid dispensär eller tjänsteläkare misstänkes vara behäftad med smittsam tuberkulos, är skyldig att efter anmodan av läkaren

undergå läkarundersökning. Underlåter någon att efterkomma sådan anmodan, äger vederbörande hälsovårdsnämnd på hemställen av läkaren förordna om läkarundersökning på hälsovårdsområdets bekostnad. För verkställande av sådant förordnande är nämnden berättigad att av polismyndighet och kronobetjäning erhålla erforderlig handräckning.

I den — — — i barnavårdslagen.
